

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź
tel. (0 42) 636 36 89, fax (0 42) 636 07 12
e-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61-17(22)/09/RB

Łódź, dnia 15 stycznia 2010 r.

DECYZJA Nr RŁO 1/2010

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, ul. Suwak 3, 02-676 Warszawa, w przedmiocie:

1. stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez stosowanie w załączniku pod nazwą „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”, postanowień o następującej treści:

„Bank może wypowiedzieć Umowę, jeżeli: d. Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub Umowę”,

2. stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez stosowanie w załączniku pod nazwą „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, postanowień o następującej treści:

„Bank może wypowiedzieć Umowę, jeżeli: d. Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub Umowę”,

3. stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez stosowanie w załączniku pod nazwą „Regulamin

kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”, postanowień o następującej treści:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu”,

4. stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez stosowanie w załączniku pod nazwą „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, postanowień o następującej treści:

„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu”,

oraz po uprawdopodobnieniu, iż wyżej wymieniony przedsiębiorca stosuje postanowienia wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. praktykę o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z zobowiązaniem przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawieranie w ramach portfela Real Finanse z nowymi kredytobiorcami umów o kredyt konsumencki oraz zmianę (aneksowanie) umów zawartych z klientami banku na podstawie obecnie i poprzednio obowiązujących wzorców w ten sposób, że zmieni wyżej wymienione zapisy umowne w zakresie w jakim zawierają one niedozwolone postanowienia umowne

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, w przedmiocie:

1. zamieszczenia obligatoryjnych postanowień umowy o kredyt konsumencki odnoszących się do zasad i terminów spłaty kredytu, rocznej stopy oprocentowania oraz warunków jej zmiany, opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, oraz warunków ich zmiany, informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie

i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego w załącznikach do wzorca umowy o nazwach „Regulamin kredytu odnawialnego”, „Pierwsza dyspozycja wypłaty gotówki”, „Tabela odsetek i prowizji kredytu odnawialnego” a nie we wzorcu umowy „Umowa kredytu odnawialnego”, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.),

2. zamieszczenia obligatoryjnych postanowień umowy o kredyt konsumencki odnoszących się do informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego w załączniku do wzorca umowy o nazwie „Regulamin udzielania kredytów ratałnych”, a nie we wzorcu umowy „Umowa kredytu ratałnego”, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.),

oraz po uprawdopodobnieniu, iż wyżej wymieniony przedsiębiorca stosuje postanowienia wzorca umowy naruszające obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji i sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami – z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) - tj. praktykę o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 2 o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z zobowiązaniem przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawieranie w ramach portfela Real Finanse z nowymi kredytobiorcami umów o kredyt konsumencki, zawierających w szczególności postanowienia wskazane w pkt. II.1 i II.2, chyba, że w wyniku zmiany obowiązujących przepisów przedsiębiorca nie będzie zobligowany do zamieszczania zapisów opisanych powyżej w umowach o kredyt konsumencki

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania.

III.

Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako

Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, w przedmiocie:

stosowania w załączniku pod nazwą „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, postanowienia sprzecznego z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385 ze zm.) o treści: *„Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać Kartę, jeżeli: c. jest ona dotknięta wadą, f. trzykrotnie podano błędny numer PIN podczas dokonywania transakcji lub g. osoba, która dokonuje Transakcji z wykorzystaniem bankomatu, nieprawidłowo obsługuje bankomat.”*,

oraz po uprawdopodobnieniu, iż wyżej wymieniony przedsiębiorca stosuje postanowienia wzorca umowy sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami – z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385 ze zm.) - tj. praktykę o której mowa w art. 24 ust. 2 o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z zobowiązaniem przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawieranie w ramach portfela Real Finance z nowymi kredytobiorcami umów o kredyt konsumencki oraz zmianę (aneksowanie) umów zawartych z klientami banku na podstawie obecnie i poprzednio obowiązujących wzorców w ten sposób, że zmieni wyżej wymienione zapisy umowne w zakresie w jakim zawierają one bezprawne postanowienia umowne

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania.

IV.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 oraz w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 oraz art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się termin wykonania przez Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie zobowiązań, o których mowa w pkt I, II i III niniejszej decyzji w terminie 10 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

V.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 1 oraz w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie obowiązek złożenia w terminie 10 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji informacji o realizacji zobowiązania, o którym mowa w pkt I., II. i III. sentencji decyzji, poprzez przedstawienie Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pisemnych dowodów potwierdzających wprowadzenie przedmiotowych zmian.

VI.

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, polegającego na:

zamieszczeniu w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej”, do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”; załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”; załączniku „Regulamin udzielania kredytów ratalnych” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu ratalnego” postanowienia które narusza art. 96 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, Poz. 665 ze zm.) o treści: *„Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności Limitu Kredytowego z dnia zawarcia Umowy, o ile wniosek o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.”*

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie jako bezprzedmiotowe.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, (zwany dalej „Prezesem Urzędu”), postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2009 r., wydanym na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm. – zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, działając z urzędu, wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w

Warszawie (zwana dalej „Spółką”, „Przedsiębiorcą” lub „Bankiem”), praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

- stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru (zwanego dalej „Rejestrem”) postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (zwana dalej również „k.p.c.”) poprzez zamieszczenie w załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego” oraz w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, następującego postanowienia umownego o treści:

- *„Bank może wypowiedzieć Umowę, jeżeli: d. Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub Umowę”*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;

- stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego poprzez zamieszczenie w załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego” oraz w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, następującego postanowienia umownego o treści:

- *„Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu”;*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;

- bezprawnym działaniu poprzez zamieszczenie obligatoryjnych postanowień umowy o kredyt konsumencki odnoszących się do zasad i terminów spłaty kredytu, rocznej stopy oprocentowania oraz warunków jej zmiany, opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, oraz warunków ich zmiany, informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego w załącznikach do wzorca umowy o nazwach „Regulamin kredytu odnawialnego”, „Pierwsza dyspozycja wypłaty gotówki”, „Tabela odsetek i prowizji kredytu odnawialnego” a nie we wzorcu umowy „Umowa kredytu odnawialnego”, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm. – zwana dalej „ustawą o kredycie konsumenckim”),

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;

- bezprawnym działaniu poprzez zamieszczenie obligatoryjnych postanowień umowy o kredyt konsumencki odnoszących się do informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego w załączniku do wzorca umowy o nazwie „Regulamin udzielania kredytów ratalnych”, a nie we wzorcu umowy „Umowa kredytu ratalnego”, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;

- bezprawnym działaniu poprzez zamieszczenie w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”, postanowienia które narusza art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385 ze zm. – zwana dalej „ustawą o elektronicznych instrumentach płatniczych”) tj.: *„Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać Kartę, jeżeli: c. jest ona dotknięta wadą, f. trzykrotnie podano błędny numer PIN podczas dokonywania transakcji lub g. osoba, która dokonuje Transakcji z wykorzystaniem bankomatu, nieprawidłowo obsługuje bankomat.”*,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;

- bezprawnym działaniu poprzez zamieszczenie w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej”, do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”; załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”; załączniku „Regulamin udzielania kredytów ratalnych” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu ratalnego” postanowienia które narusza art. 96 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, Poz. 665 ze zm. – zwana dalej „Prawo bankowe”) tj.: *„Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności Limitu Kredytowego z dnia zawarcia Umowy, o ile wnioski o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.”*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. (dowód: karty Nr 1 – 3).

Podstawą wszczęcia przedmiotowego postępowania w sprawie stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów był materiał dowodowy zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (sygn. akt RŁO–405–13/09/RB), który zgodnie z Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2009 r., został zaliczony przez Prezesa Urzędu w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu. Analiza zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego materiału dowodowego wykazała, iż w stosowanych w obrocie

z konsumentami wzorcach umowy pod nazwami „Umowa kredytu odnawialnego” oraz „Umowa o kartę kredytową”, a także w załącznikach stanowiących integralną część wyżej wymienionych wzorców pod nazwami „Regulamin kredytu odnawialnego” i „Regulamin korzystania z karty kredytowej” Przedsiębiorca stosuje postanowienia umowne, których treść może być tożsama z treścią postanowień umownych wpisanych do Rejestru. Przedsiębiorca bezprawnie zaniechał również umieszczenia w umowach pod nazwami „Umowa kredytu odnawialnego” i „Umowa kredytu ratalnego” części danych wymienionych szerzej w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim. Ponadto zamieścił w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową” postanowienie, które mogło stać w sprzeczności z art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych oraz stosował postanowienie umowne, które naruszało art. 96 Prawa bankowego zamieszczone w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej”, do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”; załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”; załączniku „Regulamin udzielania kredytów ratalnych” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu ratalnego”.

W piśmie z dnia 3 września 2009 r. Spółka wyraziła stanowisko odnośnie przedstawionych jej zarzutów oraz wyjaśniła, że pod koniec maja 2009 r. Spółka zaprzestała zawierania umów kredytu odnawialnego w ramach portfela Real Finance, a więc nie stosuje już wyżej wymienionych wzorców umów. W pierwszej dekadzie września 2009 r. Spółka rozpocznie stosowanie nowego wzorca dokumentów składających się na umowę o kartę kredytową z portfela Real Finance obejmującego umowę o kartę kredytową oraz regulamin umów o kredyt konsumencki Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, warunki ubezpieczenia i wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Na początku listopada 2009 r. Spółka rozpocznie stosowania nowego wzorca umownego składających się na umowę kredytu ratalnego i umowę o kartę kredytową z portfela Real Finance. Następnie wniosła o prowadzenie niniejszego postępowania łącznie z postępowaniem toczącym się przed Prezesem Urzędu pod sygnaturą DDK-61-9/07JO oraz o rozstrzygnięcie tegoż postępowania zgodnie z wnioskami wskazanymi osobno dla każdego zarzutu będącego jego przedmiotem (dowód: karta Nr 74).

W odniesieniu do postanowień umownych stanowiących o prawie do wypowiedzenia umowy, które mogą być tożsame z wpisanymi do Rejestru Spółka podniosła, powołując się na stanowisko części doktryny, iż zakaz ich stosowania dotyczy przedsiębiorców, przeciwko którym prowadzono postępowanie sądowe. Zdaniem Przedsiębiorcy prezentowana przez organ antymonopolowy interpretacja art. 479⁴³ k.p.c., wedle której wyrok uznający postanowienie za niedozwolone wywołuje skutek także wobec przedsiębiorców niebędących stronami danego postępowania sądowego jest sprzeczna z zasadą demokratycznego państwa prawnego wynikającą z art. 2 Konstytucji. Wykładnia powyższa naruszałaby też art. 45 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd. Wreszcie art. 479⁴³ k.p.c. rozumiany w powyższy sposób byłby niezgodny z art. 87 Konstytucji, który w sposób wyczerpujący wymienia źródła powszechnie obowiązującego prawa i nie wspomina o orzeczeniach sądowych. W konkluzji podniosła, iż orzecznictwo Sądu Najwyższego uległo zmianie w porównaniu z orzeczeniem cytowanym w postanowieniu wszczynającym niniejsze postępowanie. W uchwale Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 80/08 stwierdzono, iż „należy wykluczyć uznanie, że moc wiążąca wyroku i powaga rzeczy osądzonej może rozciągać się na podobne lub nawet takie same postanowienia stosowane przez innego przedsiębiorcę w innym wzorcu.”. Wpis do Rejestru nie wiąże zatem przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania, w którym wydano orzeczenie o uznaniu danej klauzuli za niedozwoloną. Dlatego też przedsiębiorca ten nie dopuszcza się czynu

określonego w art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez stosowanie tej klauzuli. Odnośnie treści zakwestionowanego postanowienia zauważyła ponadto, że przedstawione wzorce są umowami kredytu. Wzorce te wraz z załącznikami obejmują wyczerpujące wyliczenie przypadków, w których Spółka może wypowiedzieć daną umowę. Nowe wzorce zawierają postanowienie, wedle którego Przedsiębiorca może wypowiedzieć umowę, jeżeli „Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył umowę o kredyt”. Następnie, powołując się na art. 75 ust. 1 Prawa bankowego oraz na liczne stanowisko doktryny w tym zakresie, stwierdziła, że bank może wypowiedzieć umowę kredytu w razie jakiegokolwiek naruszenia postanowień tej umowy przez kredytobiorcę. Zdaniem Przedsiębiorcy treść stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu (warunki udzielenia kredytu) jest kształtowana nie tylko przez postanowienia samej umowy, ale także przez przepisy prawa. Dlatego naruszenie przepisów prawa, które są istotne dla treści tego stosunku, stanowi zarazem naruszenie warunków udzielenia kredytu. Naruszenie tych przepisów uprawnia zatem Spółkę do wypowiedzenia kredytu wedle art. 75 ust. 1 Prawa bankowego. Wskazała również, iż w decyzji z dnia 10 grudnia 2008 r., wydanej w sprawie o sygn. akt RKT-61-70/08/SB Urząd uznał, że stosowanie przez Mikołowski Bank Spółdzielczy postanowień wzorców umownych upoważniający ten bank do wypowiedzenia umowy w razie „naruszenia warunków Umowy lub Regulaminu” nie jest bezprawne. Podsumowując stwierdziła, że omawiane postanowienia nie są tożsame z tymi wpisanymi do Rejestru oraz, że kształtują sytuację konsumenta w sposób bardziej dla niego korzystny niż względnie obowiązujące przepisy prawa. Z powyższych względów wniosła o umorzenie postępowania w tym zakresie. (dowód: karty Nr 74 – 77).

W stosunku do zakwestionowanych postanowień umownych przewidujących opłatę za obsługę opóźnienia w spłacie kredytu Spółka podtrzymała stanowisko przedstawione w postępowaniu toczącym się przed Prezesem Urzędu w sprawie o sygnaturze akt DDK-61-9/07/JO. (dowód: karty Nr 77 – 78).

Odnośnie naruszenia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, wskazała na orzeczenia Sądu Najwyższego, z których w jej ocenie wynika, że strony umowy, zgadzając się na objęcie ich ogólnymi warunkami czy też regulaminem, włączają treść tego dokumentu do treści umowy, przez co staje się on częścią umowy. Stosowane przez Przedsiębiorcę wzorce umów zawierały stwierdzenie, że Kredytobiorcy zostały doręczone odpowiednie regulaminy, tabele i inne istotne dokumenty, zaś strony przyjmują te dokumenty. Dlatego też zamieszczenie postanowień w tak przyjętych regulaminach, tabelach i innych dokumentach czyniło zadość obowiązkowi zamieszczenia postanowień w umowie wedle art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim. Cel wynikający z wymienionego wyżej przepisu zostaje osiągnięty zarówno wtedy, gdy wszystkie te informacje znajdują się w jednym dokumencie, jak i wtedy, gdy znajdują się one w kilku dokumentach, niezależnie od tego, czy wszystkie z nich są objęte podpisami stron. Pomimo podniesionych okoliczności, w celu poprawienia jakości stosowanych wzorców, Spółka postanowiła zaciągnąć zobowiązanie następującej treści:

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Bank:

- 1) zobowiązuje się, że umowy o kredyt konsumencki zawierane przez Bank po 31 grudnia 2009 r. będą zawierały w szczególności postanowienia o:
 - a) zasadach i terminach spłaty kredytu,
 - b) rocznej stopie oprocentowania oraz warunkach jej zmiany,
 - c) opłatach i prowizjach oraz innych kosztach związanych z udzieleniem kredytu oraz warunkach ich zmiany,
 - d) informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania,

- e) informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową,
 - f) informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
 - g) informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
 - h) informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta,
 - i) informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu,
 - j) informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego,
- 2) oświadcza, że zobowiązanie to nie będzie ciążyć na Banku w zakresie, w jakim w wyniku zmiany przepisów prawa postanowienia opisane w punkcie 1 niniejszego zdania nie będą już musiały być zamieszczane w umowach o kredyt konsumencki.

Na wypadek gdyby co do zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim nie została wydana decyzja w oparciu o art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Spółka wniosła o umorzenie postępowania co do tych zarzutów. (dowód: karty Nr 78 – 79).

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych Spółka podniosła, że ponieważ omawiane postanowienia nie są wpisane do Rejestru w wyniku orzeczenia wydanego przeciwko Przedsiębiorcy, nie może ich dotyczyć postępowanie wszczęte na podstawie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Następnie dokonując szczegółowej analizy rozdziału 2 „Agent rozliczeniowy i akceptant” ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych wywołała, iż art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych tworzy po stronie akceptanta uprawnienie do zatrzymania elektronicznego instrumentu płatniczego wyłącznie w stosunkach umownych między nim a agentem rozliczeniowym. Przepis ten nie dotyczy umowy pomiędzy wydawcą takiego instrumentu a jego posiadaczem; taka umowa nie może być zatem ani zgodna ani niezgodna z art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych. Przepis ten nie dotyczy też umowy między wydawcą a agentem rozliczeniowym. Zatrzymanie elektronicznego instrumentu płatniczego przez akceptanta nie narusza umowy między wydawcą a posiadaczem, jeżeli ta umowa dopuszcza takie zatrzymanie, w przeciwnym razie dochodzi do niewykonania zobowiązania wydawcy do umożliwienia posiadaczowi posiadania i używania elektronicznego instrumentu płatniczego. W tym kontekście nie ma znaczenia, czy zatrzymanie to jest zgodne z umową pomiędzy akceptantem a agentem rozliczeniowym. Zdaniem Spółki zastrzeżenie w umowie o kartę kredytową, że karta płatnicza wydana przez Przedsiębiorcę może zostać zastrzeżona, a Kredytobiorca pozbawiony możliwości korzystania z niej, jeżeli tylko agent rozliczeniowy wyda takie polecenie, bez wskazania przyczyn takiego polecenia, byłoby niedozwolonym postanowieniem umownym. Zamiast takiego blankietowego postanowienia, w praktyce uzależniającego używanie karty kredytowej przez konsumenta od dobrej woli agenta rozliczeniowego, umowy o kartę kredytową zawierane przez Spółkę przewidują trzy jasno określone okoliczności zatrzymania karty kredytowej. Z powyższych względów wniosła o umorzenie postępowania w tej części.

Odnosnie zarzutu naruszenia przepisów Prawa bankowego Spółka podniosła, że ponieważ omawiane postanowienia nie są wpisane do Rejestru w wyniku orzeczenia wydanego przeciwko Przedsiębiorcy, nie może ich dotyczyć postępowanie wszczęte na podstawie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółka podniosła, że zgodnie z art. 786² § 1 k.p.c. to sąd powszechny w postępowaniu o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, bada każdorazowo, czy roszczenie objęte takim tytułem wynika z czynności bankowej. Zdaniem Spółki organ antymonopolowy wkroczyłby zatem w kompetencje sądów powszechnych, gdyby orzekał co do tej kwestii w postępowaniu administracyjnym. Spółka zauważyła również, że oświadczenie, którego dotyczy omawiany zarzut, stwierdza, że Kredytobiorca poddaje się egzekucji „na warunkach określonych w art. 97 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe”. Zatem oświadczenie to zawiera, poprzez odwołanie do tego przepisu, zastrzeżenie, że dotyczy poddania się egzekucji: 1) na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego opatrzonego klauzulą wykonalności, 2) prowadzonej przeciwko osobie, która: a) bezpośrednio ze Spółką dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej oraz b) złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji, oraz 3) co do roszczenia wynikającego bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Odnosząc się do pojęcia „roszczenie wynikające bezpośrednio z czynności bankowej” powołując się na bogate w tym zakresie stanowisko doktryny oraz orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1999 r. III CZP 55/98 wyraził pogląd, że bankowy tytuł egzekucyjny może obejmować nie tylko roszczenia banku o świadczenie główne, ale również roszczenia o należności uboczne, takie jak: odsetki (zarówno kapitałowe, jak i za opóźnienie), prowizje i różnego rodzaju opłaty wynikające z zawartej umowy. Tak jak to wskazuje Sąd Najwyższy we wskazanej uchwale w odniesieniu do odsetek za opóźnienie, tak również opłaty windykacyjne mają charakter należności ubocznej, powiązanej ze świadczeniem głównym. Zatem w sytuacji, gdy świadczenie główne może być dochodzone na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego, bez wątplenia dopuszczalne jest, aby taki tytuł obejmował roszczenie o zwrot opłat windykacyjnych powiązanych z tym świadczeniem głównym. Z powyższych względów pełnomocnik Spółki wniósł o umorzenie postępowania w tym zakresie. (dowód: karty Nr 81 – 83).

W piśmie z dnia 17 grudnia 2009 r. Spółka częściowo zmieniła stanowisko zajęte w sprawie.

Odnosnie zakwestionowanych postanowień dotyczących możliwości wypowiedzenia umowy Spółka wskazała, iż częściowo rozpoczęła, a częściowo ma zamiar rozpocząć stosowanie nowego postanowienia dotyczącego wypowiedzenia umowy. Nowe postanowienie uprawnia ją do wypowiedzenia danej umowy, jeżeli Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył umowę o kredyt. Postanowienie jest zgodne z art. 75 ust. 1 Prawa bankowego, zgodnie z którym bank może wypowiedzieć umowę kredytu w szczególności w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielania kredytu. Wobec powyższego Spółka zobowiązała się stosownie do z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, że umowy o kredyt konsumencki obejmujące w szczególności regulaminy będące częścią tych umów będą zawierały postanowienie uprawniające Bank do wypowiedzenia danej umowy, jeżeli Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył tę umowę, chyba że Bank odstąpi od stosowania tego postanowienia oraz, że nie będą zawierały postanowienia uprawniającego Bank do wypowiedzenia danej umowy, jeżeli Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub tę umowę. Zobowiązała się również, że umowy łączące Bank (zawierające kwestionowane postanowienie) zostaną zmienione w terminie 10 (dziesięciu) miesięcy od doręczenia decyzji w ten sposób, że kwestionowane postanowienie zostanie zastąpione postanowieniem uprawniającym Bank do wypowiedzenia danej umowy, jeżeli Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył tę umowę albo

rozwiązane. Oświadczyła również, że zobowiązanie powyższe dotyczy umów o kredyt konsumencki zawartych przez Bank w ramach portfela Real Finance.

W odniesieniu do postanowień zawierających opłatę za obsługę opóźnienia w spłacie Spółka oświadczyła, iż zaciągnie zobowiązanie, na podstawie którego Bank nie będzie zastrzegał opłaty za obsługę opóźnienia w spłacie w umowach łączących Bank z konsumentami oraz Bank nie będzie naliczał takich opłat na podstawie wszelkich dotąd zawartych umów łączących Bank z konsumentami – niezależnie od typu tych umów i portfela, do którego one należą.

Odnosnie miejsca zamieszczenia informacji wynikających z ustawy o kredycie konsumenckim Spółka zmodyfikowała zobowiązanie zaciągnięte w piśmie z dnia 3 września bieżącego roku w ten sposób, że oświadczyła, że zobowiązanie opisane w niniejszym zdaniu dotyczy tylko umów o kredyt konsumencki zawieranych przez Bank w ramach portfela Real Finance.

W stosunku do możliwości zatrzymania karty płatniczej, stosownie do art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Spółka zobowiązała się, że w miejsce postanowienia opisanego szerzej w pkt. III sentencji decyzji zawieranie będą w ramach portfela Real Finance z nowymi kredytobiorcami umowy o kartę kredytową w których we wzorcach umów zamieszczone będą postanowienia na podstawie których Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać kartę kredytową, jeżeli jest ona dotknięta wadą polegającą na zmianie jej kształtu, uszkodzeniu jej paska magnetycznego lub naruszeniu umieszczonych na niej danych lub oznaczeń oraz na podstawie którego Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać kartę kredytową, jeżeli trzykrotnie podano błędny numer PIN podczas dokonywania transakcji przy użyciu karty kredytowej oraz na podstawie których Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać kartę kredytową, jeżeli osoba, która dokonuje transakcji z wykorzystaniem bankomatu, obsługuje bankomat niezgodnie z instrukcjami wyświetlanymi na monitorze bankomatu. Spółka zobowiązała się również, że powyższe zmiany wprowadzi do umów o kartę kredytową łączących Bank z konsumentami w ramach portfela Real Finance.

Przedsiębiorca podtrzymał swe dotychczasowe stanowisko co do szóstego zarzutu opisanego w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania z dnia 10 sierpnia 2009r., który dotyczył poddania się egzekucji.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje.

Syigma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Syigma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 0000219686 do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Krajowy Rejestr Sądowy (dowód: odpis karty Nr 12 – 14).

Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania były wzorce umów: „Umowa kredytu odnawialnego” wraz z załącznikiem „Regulamin kredytu odnawialnego”; „Umowa kredytu ratalnego” wraz z załącznikiem „Regulamin udzielania kredytów ratalnych”; „Umowa o kartę kredytową” wraz z załącznikiem „Regulamin korzystania z karty kredytowej”. Są to wzorce umów w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16. poz. 93, ze zm. – zwany dalej – „k.c.”). Wszystkie wymienione wzorce umów stosowane są w obrocie z udziałem konsumentów od dnia 1 kwietnia 2009 roku.

We wzorcu umowy „Umowa kredytu odnawialnego” Przedsiębiorca ustalił jednostronnie następujące postanowienia:

- „Bank może wypowiedzieć Umowę, jeżeli: d. Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub Umowę” (§ 11 ust. 3 pkt. d Regulaminu kredytu odnawialnego);
- „Oplata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu” (Tabela opłat kredytu ratalnego zawarta w Regulaminie kredytu odnawialnego);
- „Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności Limitu Kredytowego z dnia zawarcia Umowy, o ile wnioski o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.” (§ VI ust. 1 Umowy kredytu odnawialnego).

W „Umowie kredytu odnawialnego” Spółka nie umieściła następujących informacji odnoszących się do: zasad i terminów spłaty kredytu, rocznej stopy oprocentowania oraz warunków jej zmiany, opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, oraz warunków ich zmiany, informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, a także informacji o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego. Dane powyższe zostały zawarte załącznikach do wskazanej wyżej umowy.

We wzorcu umowy „Umowa kredytu ratalnego” Przedsiębiorca ustalił jednostronnie następujące postanowienia:

- „Kredytobiorca oświadcza, że na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe poddaje się egzekucji prowadzonej według przepisów kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego wynikające z umowy kredytu roszczenia pieniężne do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności kwoty kredytu lub roszczenie o wydanie przedmiotu zabezpieczenia, o ile wnioski o nadanie tytułu temu tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony nie później niż na 3 lata po terminie płatności ostatniej raty kredytu” (ust. 14 Umowy kredytu ratalnego).

W „Umowie kredytu ratalnego” Spółka nie umieściła następujących informacji odnoszących się do: informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informacji o rocznej stopie oprocentowania

zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego. Dane powyższe zostały zawarte załącznikach do wskazanej wyżej umowy.

We wzorcu umowy „Umowa o kartę kredytową” Przedsiębiorca ustalił jednostronnie następujące postanowienia:

- „Bank może wypowiedzieć Umowę, jeżeli: d. Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa lub Umowę” (§ 21 ust. 3 pkt. d Regulaminu korzystania z karty kredytowej);
- „Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu” (Tabela opłat zawarta w Regulaminie korzystania z karty kredytowej);
- „Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać Kartę, jeżeli: c. jest ona dotknięta wadą, f. trzykrotnie podano błędny numer PIN podczas dokonywania transakcji lub g. osoba, która dokonuje Transakcji z wykorzystaniem bankomatu, nieprawidłowo obsługuje bankomat.” (§ 6 ust. 7 pkt. c, f, g Regulaminu korzystania z karty kredytowej)
- „Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia 50.000 zł., o ile wniossek o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.” (§ VI ust. 1 Umowy o kartę kredytową).

W Rejestrze, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Prezes Urzędu zamieścił postanowienia umowne o treści:

- pod numerem 1174 – „Forminx Finance zastrzega sobie prawo odstąpienia od umowy w całości lub części i postawienia pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności w przypadku gdy: a) Pożyczkobiorca naruszył istotne postanowienia umowy, d) Sytuacja ekonomiczno - finansowa Pożyczkobiorcy pogorszyła się w sposób znaczny, f) Pożyczkobiorca naruszył jakiegokolwiek inne postanowienie umowy albo przepis prawa w zakresie objętym jej treścią w szczególności w przypadku - zaniechania poinformowania "FF" o zamiarze zaciągnięcia pożyczek lub kredytów, bądź udzielenia poręczeń lub zaciągnięcie innych zobowiązań i podjęcie innych decyzji mających istotny wpływ na sytuację ekonomiczno - finansową Pożyczkobiorcy”. Postanowienie to wpisano do Rejestru w dniu 5 czerwca 2007 r., na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2006 r., sygn. akt XVII AmC 30/05,
- pod numerem 623 – „Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł.” – postanowienie wpisane do Rejestru w dniu 22 marca 2006 r., na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 lutego 2005 r., sygn. akt XVII AmC 42/04.

Art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim określa zakres informacji, które muszą zostać zawarte w umowie o kredyt konsumencki. Zgodnie z jego brzmieniem powinna ona zawierać następujące dane: imię, nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna - także

określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany, wysokość kredytu, zasady i terminy spłaty kredytu, roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany, opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej "opłatą przygotowawczą", będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany, informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2, sposób zabezpieczenia, jeżeli umowa je przewiduje, oraz opłaty należne kredytodawcy z tego tytułu, informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11, informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych akceptant może zatrzymać elektroniczny instrument płatniczy, o ile przewiduje to umowa, o której mowa w art. 8 ust. 1, w przypadku: 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego; 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego; 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym; 4) posługiwania się elektronicznym instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną; 5) otrzymania polecenia zatrzymania elektronicznego instrumentu płatniczego od agenta rozliczeniowego.

Zgodnie z art. 96. ust. 1 Prawa bankowego na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych banki mogą wystawiać bankowe tytuły egzekucyjne. Katalog czynności bankowych zawarty jest w art. 5 Prawa bankowego. Czynnościami bankowymi są: 1) przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów, 2) prowadzenie innych rachunków bankowych, 3) udzielanie kredytów, 4) udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw, 5) emitowanie bankowych papierów wartościowych, 6) przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych, 6a) wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego, 7) wykonywanie innych czynności przewidzianych wyłącznie dla banku w odrębnych ustawach. Czynnościami bankowymi są również następujące czynności, o ile są one wykonywane przez banki: 1) udzielanie pożyczek pieniężnych, 2) operacje czekowe i wekslowe oraz operacje, których przedmiotem są warranty, 3) wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu, 4) terminowe operacje finansowe, 5) nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych, 6) przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych, 7) prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych, 8) udzielanie i potwierdzanie poręczeń, 9) wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych, 10) pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym. Art. 97 § 1 Prawa bankowego przewiduje, iż bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów k.p.c. po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest

dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Przepis art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stosownie zaś do art. 24 ust. 2 tej ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, przy czym zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 tej ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ k.c. w zw. z art. 4 pkt 12 tej ustawy).

W związku z powyższym, dla uznania iż działania przedsiębiorcy jest niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest wykazanie, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy następujące przesłanki:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- b) działanie to jest bezprawne,
- c) działanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad a)

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 4 pkt 1 tej ustawy pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1905 ze zm. – zwanej dalej „ustawa o swobodzie działalności gospodarczej”) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, c) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów [lit. c]) znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji). Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

Syigma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Syigma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 0000219686 do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Krajowy Rejestr Sądowy. Prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług bankowych. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu powołanego wyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym Przedsiębiorca przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie pod kątem naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka niezbędna dla uznania działań przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów została spełniona.

Ad b)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (m.in. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 13 listopada 2007 r., XVII AmA 45/07). Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 267/2001). Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. XVIII AmA 32/05) wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, (którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2), nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Bezprawność działań przedsiębiorcy wynika zatem, co do zasady, z naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Niemniej jednak, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku wprost identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne, mianowicie, działanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03), w oparciu o art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm. – obecnie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli zostanie ustalone, że

przedsiębiorca stosował we wzorcach umów postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do Rejestru stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Mówiąc o wzorcach umowy w rozumieniu art. 384 k.c. należy mieć na uwadze wszelkie jednostronnie przygotowane przed zawarciem umowy gotowe postanowienia umowne, które w praktyce mogą przyjąć postać ogólnych warunków umów, wzorów umów lub regulaminów. Wzorzec umowy stosowany w obrocie z konsumentami może zostać poddany tzw. kontroli abstrakcyjnej na podstawie przepisów zawartych w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c., dokonywanej niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie.

Rejestr prowadzony jest przez Prezesa Urzędu na podstawie wydawanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów prawomocnych wyroków, uwzględniających powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.). Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę jawności Rejestru. Oznacza to, że Rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, tzn. każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności Rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów.

Stosowanie postanowienia wzorca umowy, które po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do Rejestru jest prawnie zakazane. Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, przytaczający treść postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma skutek wobec osób trzecich od dnia wpisania postanowień uznanych za niedozwolone do Rejestru. Przywołany przepis rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Jak podnosi się w piśmiennictwie, przepis ten „dotyczy rozszerzonej prawomocności materialno-prawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciw wszystkim. Przepis ten wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru, wywołuje więc skutek *erga omnes*”¹. Należy podkreślić również, że art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii podmiotów nim objętych. Zatem zgodnie z regułą *lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który zakwestionowane postanowienie umowne wprowadził do swoich wzorców umowy, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własny wzorzec umowy. Oznacza to, że od dnia wpisania do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu postanowienia uznanego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienie umowne, żaden z uczestników obrotu prawnego nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął, że „stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu

¹ H. Ciepla, [w:] K. Piasecki [red.], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 249.

Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.” Tym samym Sąd Najwyższy przesądził, iż stosowanie postanowienia tożsamego z postanowieniem wpisanym do Rejestru przez przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania sądowego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, w wyniku którego dane postanowienie zostało wpisane do Rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy również wskazać, że dla uznania, że postanowienie wzorca umowy stanowiące przedmiot postępowania przed Prezesem Urzędu oraz postanowienie wpisane do Rejestru są tożsame w treści, nie jest konieczna identyczność porównywanych postanowień. Zabiegi stylistyczne, polegające na przestawieniu szyku zdania, zmianie użytych wyrazów czy zastosowaniu synonimów, nie eliminują bowiem abuzywnego charakteru danego postanowienia. W celu uznania postanowień za tożsame wystarczy, że hipoteza postanowienia kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieści się w hipotezie postanowienia wpisanego do Rejestru. Pogląd powyższy należy uznać za ugruntowany również w orzecznictwie. W wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII AmA 46/04) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, iż „nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul”. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, cel jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia postanowienia uznanego za niedozwolone, można uznać, iż oba są tożsame. Stanowisko to znalazło także potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), w której Sąd Najwyższy podniósł, iż „stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru”.

W celu wykazania bezprawności działań przedsiębiorcy konieczne jest zatem ustalenie, że treść postanowień zawartych w stosowanym przez niego wzorcu umownym mieści się w hipotezach postanowień wpisanych do Rejestru.

W sprawie o naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest każdorazowe uwzględnienie dwóch kryteriów tożsamości postanowień kwestionowanych z postanowieniami wpisanymi do Rejestru, a mianowicie kryterium tożsamości stosunków prawnych, których dotyczy postanowienie kwestionowane i postanowienie wpisane do Rejestru, a także kryterium tożsamości treści postanowienia kwestionowanego z treścią postanowienia uznanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Badanie tożsamości stosunków prawnych może odbywać się w oparciu o kryterium branży, w jakiej działa przedsiębiorca, który stosuje we wzorcach umów w obrocie konsumenckim kwestionowane postanowienie umowne oraz w jakiej działa przedsiębiorca, którego postanowienie umowne zostało wpisane do Rejestru. Przy badaniu zaś tożsamości treści postanowienia kwestionowanego z treścią postanowienia wpisanego do Rejestru należy brać pod uwagę kryterium celu, jakiemu służy kwestionowane postanowienie (konieczne jest tu stwierdzenie, iż analizowane postanowienie mieści się w hipotezie postanowienia wpisanego do Rejestru, przy czym nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych postanowień). Głównym czynnikiem przesądzającym o tożsamości badanych postanowień powinien być cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie, kryterium kontekstu umieszczenia w Rejestrze, a także kryterium podobieństwa stanu faktycznego, będącego podstawą oceny abuzywności danego postanowienia.

Odnosząc się do twierdzeń Spółki zauważyć należy, iż Prezes Urzędu rozstrzyga sprawę na podstawie aktualnie obowiązującego stanu prawnego. W zakresie jego kompetencji nie leży badanie zgodności norm ustawowych z konstytucją. W tym zakresie obowiązuje go domniemanie zgodności ustawy z konstytucją. Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu odnoszącym się do odmowy zastosowania przez sąd przepisów ustawowych, domniemanie zgodności ustawy z konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a związanie sędziego ustawą obowiązuje dopóty, dopóki ustawie tej przysługuje moc obowiązująca (wyrok z 31 stycznia 2001 r., P.4/99 – OTK ZU nr 1/2001, poz. 5). W tym przedmiocie wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 sierpnia 1994 r., sygnatura akt I PRN 53/94 (OSNP 1994/11/179) „ocena niezgodności przepisów ustawy z Konstytucją należy do Trybunału Konstytucyjnego (art. 62 i 33 lit. a ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)”.

Co do argumentów jakoby Sąd Najwyższy w wyroku z 7 października 2008 r., III CZP 80/08 uznał, że wpis do klauzuli do Rejestru nie wiąże przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania, zauważyć należy, iż w uzasadnieniu do tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że „kwestia mocy wiążącej wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie wzorca umowy za niedozwolone w innych postępowaniach niż określone w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c. pozostaje poza zakresem rozważań w niniejszej sprawie.”. Uznać zatem należy, iż powyższy wyrok nie odnosił się w ogóle do argumentacji przedstawionej przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), w którym stwierdzono, iż stosowanie postanowień umownych wpisanych do Rejestru może stanowić naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Analiza postanowień zawartych we wzorcach umów stosowanym przez Spółkę uprawdopodobniła, że Przedsiębiorca stosuje praktyki, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowienie o treści jak poniżej, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Amc 30/05, a do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wpisane w dniu 5.06.2007r. pod numerem 1174. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Forminx Finance Sp. z o. o. w Warszawie, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

"Forminx Finance zastrzega sobie prawo odstąpienia od umowy w całości lub części i postawienia pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności w przypadku gdy:

- a) Pożyczkobiorca naruszył istotne postanowienia umowy,
- d) Sytuacja ekonomiczno - finansowa Pożyczkobiorcy pogorszyła się w sposób znaczny,
- f) Pożyczkobiorca naruszył jakiegokolwiek inne postanowienie umowy albo przepis prawa w zakresie objętym jej treścią w szczególności w przypadku - zaniechania poinformowania "FF" o zamiarze zaciągnięcia pożyczek lub kredytów, bądź udzielenia poręczeń lub zaciągnięcie innych zobowiązań i podjęcie innych decyzji mających istotny wpływ na sytuację ekonomiczno - finansową Pożyczkobiorcy".

Sąd w ww. wyroku stwierdził, iż „postanowienie te narusza art. art. 385³ pkt 9, 14 i 21 k.c. pozwalając spółce na dowolną interpretację co do tego czy i w jakim zakresie nastąpiło naruszenie istotnych postanowień umowy, co do tego czy pogorszenie sytuacji ekonomiczno – finansowej konsumenta jest według spółki znaczne, przyznając spółce prawo do stwierdzenia jaki „inne” nieokreślone we wzorcu postanowienia tak dotkliwej dla konsumenta sankcji jaką jest odstąpienie od umowy i postawienie pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności. Zawarte w kwestionowanym postanowieniu niedookreślone zwroty takie jak „w inny sposób istotnie naruszył przepisy prawa” przyznają Spółce uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy. W jej wyniku konsumenta spotka sankcja w

postaci wypowiedzenia umowy kredytu, co wiąże się z wcześniejszą spłatą zobowiązania. Zdaniem Spółki naruszenie przepisów prawa, stanowi naruszenie warunków udzielania kredytu. Tym niemniej to sama Spółka będzie określała jakie naruszenie prawa jest istotne dla możliwości wypowiedzenia umowy. Uznać zatem należy, iż interpretacja przedstawiona przez pełnomocnika nie znajduje odzwierciedlenia w literalnej wykładni zakwestionowanego postanowienia umownego. Nietrudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której to w wyniku naruszenia przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym, konsumentowi zostanie wypowiedziana umowa kredytu, gdyż istotnie naruszył przepisy prawa. Sąd w powyżej przytoczonym uzasadnieniu wyroku stwierdził, iż bezprawne jest uprawnienie przedsiębiorcy do dowolności w uznaniu zaistniałych okoliczności i podejmowania odpowiednich decyzji.

W ocenie Prezesa Urzędu, badanie wskazanego powyżej postanowienia stosowanego przez Przedsiębiorcę pod kątem tożsamości jego treści z niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do Rejestru pod numerami 1174 uprawdopodobnia twierdzenie, iż treść przedmiotowego postanowienia w sposób tożsamy kształtuje prawa i obowiązki konsumentów oraz mieści się w hipotezie prawnie zakazanego postanowienia. Cel i istota analizowanego postanowienia stosowanego przez Przedsiębiorcę oraz powołanego powyżej niedozwolonego postanowienia są identyczne, tj. pozwalają Spółce na dowolną interpretację zapisów umowy. Tym samym, skutki wywołane przez stosowanie analizowanego postanowienia zawartego w załącznikach do wzorców umów Przedsiębiorcy są zbieżne ze skutkami wynikającymi ze stosowania niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do Rejestru pod numerem 1174.

Spółka w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zobowiązała się, że wprowadzi zapis umożliwiający Bankowi wypowiedzenie umowy jeżeli Kredytobiorca w inny sposób istotnie naruszył umowę o kredyt.

W ocenianej sytuacji do umów zawieranych przez Bank zastosowanie ma Prawo bankowe, które szczegółowo określa obowiązki, co do oceny sytuacji finansowej konsumentów.

Zgodnie z art. 70 ust. 1 Prawa bankowego, Bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności.

Natomiast art. 74 prawa bankowego stanowi, iż w czasie obowiązywania umowy kredytu kredytobiorca jest obowiązany przedstawić - na żądanie banku - informacje i dokumenty niezbędne do oceny jego sytuacji finansowej i gospodarczej oraz umożliwiające kontrolę wykorzystania i spłaty kredytu.

Art. 75 ust. 1 Prawa bankowego stanowi, iż w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu.

Tym samym Prawo bankowe określa szczegółowo działania, które może podejmować Bank w celu zapewnienia realizacji umowy kredytu.

Uznać zatem należało, iż zaproponowany przez Spółkę zapis umowny zgodny jest ze wspomnianymi powyżej przepisami Prawa bankowego oraz utracił cechy tożsamości z klauzulą wpisaną do Rejestru.

Wyrokiem z dnia 2.02.2005r. sygn. akt XVII Amc 42/04 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zostało uznane za niedozwolone, a

następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 22.03.2006r. pod numerem 623, postanowienie w brzmieniu: „Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł.”.

W ww. wyroku Sąd stwierdził, co następuje. „Opłata za spóźnioną spłatę kwoty minimalnej nie jest karą umowną. Zgodnie bowiem z treścią art. 483 § 1 k.c., kara umowna może być zastrzeżona jedynie za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego, co nie ma miejsca w tym przypadku. Stanowisko takie prezentowane jest zarówno w literaturze (Komentarz do kodeksu cywilnego pod red. G. Bieńska Wydawnictwo Prawnicze t.1) jak i orzecznictwie (por. uchwała SN z 26.09.1969r. III CZP 8/69 opubl. OSNCP 1970, z. 6 poz. 97, uchwałą SN z 15.05.1976r. IICZP 2/76 opubl. OSNCP 1977, z. 4 poz. 66). W istocie więc, opłata przewidziana przedmiotowym postanowieniem jest zastrzeżeniem dodatkowych odsetek za opóźnienie w spłacie kwoty minimalnej. Ani bowiem ta, ani żadna inna klauzula wzorca umowy, nie wyłącza zastosowania art. 481 § 1 k.c. i umożliwiła pozwanemu żądanie na tej podstawie także odsetek ustawowych (sytuacji tej nie dotyczą odsetki podwyższone odnoszące się wyłącznie do sytuacji przewidzianej § 32 regulaminu).

Takie kumulatywne zastrzeżenie, jest w ocenie Sądu niedopuszczalne, a zatem sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes konsumenta. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie podzielił stanowiska pozwanego, że przedmiotowa opłata ma charakter świadczenia głównego. Świadczeniem głównym jest bowiem świadczenie związane z głównym celem umowy, które z zasady musi być zawsze spełnione. W przypadku przedmiotowego wzorca świadczeniami tymi jest wydanie karty i realizowanie rozliczeń z jej udziałem, zapłata kwot operacji (bezpośrednio lub w formie kredytu) wraz z należnymi wydawcy kwotami opłat i prowizji. Opłata za spóźnioną spłatę kwoty minimalnej stanowi ewidentnie świadczenie uboczne, nie występujące w przypadku terminowego wywiązywania się przez posiadacza karty z obowiązku wpłaty kwoty minimalnej”.

W tym stanie rzeczy na podstawie analizy zgromadzonych materiałów z których wynika, iż Spółka stosuje postanowienie o treści „*Opłata za obsługę opóźnienia w spłacie 45 zł za każdy rozpoczęty miesiąc opóźnienia w spłacie długu*”, oraz z porównania treści zakwestionowanych postanowień z wpisanym do Rejestru, należało uznać za uprawdopodobnione stosowanie przez Bank praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Praktyka opisana w punktach II.1 i II.2 sentencji decyzji dotyczy uprawdopodobnienia naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy w sposób niezgodny z art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji określonych w tym przepisie.

Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki kredytodawcy lub podmiotu pośredniczącego w zawarciu umowy kredytowej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy, której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Ustawa określa wymagania, jakim muszą odpowiadać umowy o kredyt konsumencki, a także określa warunki wykonania tejże umowy. Ustawa reguluje również informacje, jakie muszą zawierać ogłoszenia oraz reklamy dotyczące kredytu konsumenckiego.

W wyroku z dnia 13 czerwca 2005 r. sygn. akt XVII Ama 30/04 Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził co następuje „Przepis art. 4 ust. 2 ustawy kredycie konsumenckim określa zatem w sposób szczegółowy obowiązek kredytodawcy w zakresie informowania konsumenta. Obowiązek ten istniał od 19 września 2002 r., (...). Istotą stwierdzonej praktyki jest więc zaniechanie obowiązku poinformowania konsumenta w zakresie określonym w art. 4 ust. 2 pkt 8, 10, 11 i art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim, a nie praktyka wykonywania umów przez powoda. Należy zatem podzielić stanowisko Prezesa UOKiK, zajęte w zaskarżonej decyzji, że usunięcie skutków praktyki może nastąpić w drodze uzupełnienia umów z konsumentami, zawartych 19 września 2002 r. i później, o brakujące elementy. (...) Zdaniem sądu, skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych, zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie, jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek, czy nie.”

Również w wyroku z dnia 23.11.2005r. Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sygn. akt XVII Ama 37/04, Gazeta Prawna 2005/229 str. 26, zostało stwierdzone, że „Bank powinien dostosować umowy pożyczek zawieranych z konsumentami do wymogów ustawy o kredycie konsumenckim. Umowa powinna informować konsumenta m.in. o całkowitym koszcie kredytu, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o pozostałych kosztach związanych z umową, o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, a także o skutkach niedotrzymania terminu i naruszenia zasad spłaty kredytu. Jeżeli konsument zalega z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca ma prawo wypowiedzieć umowę. Wcześniej powinien jednak wezwać konsumenta do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.”.

W wyroku z dnia 20 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. akt III SK 7/06 (OSNP 2007/13-14/207) Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, iż obligatoryjne postanowienia umowy o kredyt konsumencki powinny być w umowie uzgodnione wyraźnie, wyczerpująco i bezpośrednio, a nie przez odesłanie do informacji zawartych we wzorcach umownych, regulaminach lub inaczej nazwanych ogólnych warunkach stosowanych przy zawieraniu umów kredytowych. W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy zauważył, że umowa o kredycie konsumenckim, która nie została skonstruowana i zawarta z indywidualnym i bezpośrednim uzgodnieniem wszystkich obligatoryjnych postanowień wymienionych w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, ale w tych istotnych sprawach (uzgodnieniach) odsyła do postanowień wzorca umownego (regulaminu kredytowania), traktując go jako „integralną” część umowy, nie spełnia wymagań określonych w tym przepisie, który ma jednoznaczną wymowę normatywną. Wymusza on bezpośrednio uwzględnienie w umowie konsumenckiej wszystkich informacji ważnych z punktu widzenia ochrony konsumenta, kreując prawo kredytobiorcy do tych istotnych informacji w załącznikach do umowy lub wzorcach umownych. Stanowisko takie wynika z zastosowania kategorycznej formuły w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, który jednoznacznie stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać wszystkie ściśle określone w tym przepisie konkretne postanowienia. Nadaje to analizowanemu przepisowi charakter normatywny obligatoryjnego nakazu zamieszczenia w umowie wszystkich istotnych postanowień umownych, które z woli ustawodawcy gwarantują konsumentowi prawo do wiedzy o zakresie jego praw i obowiązków określonych bezpośrednio w dokumencie umowy kredytowej, co uzyskuje się zarówno przez łatwość bezpośredniego dostępu do istotnych informacji kredytowych, jak i możliwość ich porównania na etapie kontraktowania z konkurencyjnymi ofertami innych kredytodawców. Wprawdzie nie ma przeszkód prawnych, aby umowa o

kredyt konsumencki zawierała także załączniki w postaci regulaminów kredytowania, ale nie mogą one zastępować istotnych postanowień umownych określonych w art. 4 ust. 2, które powinny być uzgodnione na piśmie indywidualnie i bezpośrednio w dokumencie umownym.

Zgodnie z powyżej przytoczonymi orzeczeniami, umowy zawierane z konsumentami, do których zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim muszą zawierać minimum informacji wymaganych przez tą ustawę. Dodatkowo w sytuacji, gdy sposób postępowania zarówno konsumenta jak i pożyczkodawcy w trakcie realizacji umowy reguluje ww. ustawa, umowa musi wyczerpująco przekazywać informacje umożliwiające postępowanie zgodnie z nakazami ustawy, a także umożliwiające weryfikację działań pożyczkodawcy.

Biorąc pod uwagę powołane w niniejszej decyzji orzeczenia, organ antymonopolowy stwierdził, że w sytuacji, gdy treść umowy nie zawiera wszystkich wymaganych przez ustawę o kredycie konsumenckim informacji, bez względu na to, czy będą one wykorzystywane w trakcie realizacji umowy, oraz gdy warunki realizacji umowy zostały określone w sposób mniej korzystny niż określa je ustawa, przedsiębiorcy zawierając z konsumentami takie umowy naruszają obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzą w zbiorowe interesy konsumentów. Dlatego też praktyka dotycząca sformułowania umowy w taki sposób, że nie zapewnia ona minimalnej ochrony interesów konsumentów przez brak odpowiednich informacji lub podanie niepełnych, nieprawdziwych i nierzetelnych informacji jest bezprawna.

Przedmiotowa praktyka dotyczy informacji ważnych zarówno dla konsumentów, którzy chcą zawrzeć umowy, jak i tych, którzy je realizują. Tym samym zakwestionowana praktyka narusza interesy konsumentów, którzy zawarli i realizują umowy, a także przyszłych potencjalnych klientów Banku. Od momentu obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim, praktyka polegająca na niepodawaniu pełnych, wymaganych ustawą informacji jest bezprawna. Umowy mogą zawrzeć wszystkie osoby nią zainteresowane, a więc oferta zawarcia umowy pożyczki skierowana jest do nieograniczonej grupy konsumentów.

Reasumując, skoro zostało uprawdopodobnione, iż postanowienie Umowy narusza obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, zakreślony w ustawie o kredycie konsumenckim, to posługiwanie się nią w obrocie konsumenckim można uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust.2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Odnośnie praktyki opisanej szerzej w punkcie III sentencji decyzji należy wskazać, iż w art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych określono przesłanki, które muszą zostać spełnione, aby akceptant mógł zatrzymać elektroniczny instrument płatniczy (zwany dalej: „EIP”). Generalną przesłanką zatrzymania przez akceptanta EIP jest zawarcie takiej możliwości w treści umowy o przyjmowanie zapłaty przy użyciu EIP. Spełnienie tej przesłanki koniunkcyjnie z dowolną inną określoną w tym ustępie dopiero umożliwia zgodne z prawem zrealizowanie dyspozycji tego przepisu. Zgodnie z art. 10 ust. 2 cyt. wyżej ustawy akceptant może zatrzymać elektroniczny instrument płatniczy, o ile przewiduje to umowa, o której mowa w art. 8 ust. 1, w przypadku: 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego; 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego; 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym; 4) posługiwania się elektronicznym instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną; 5) otrzymania polecenia zatrzymania elektronicznego instrumentu płatniczego od agenta rozliczeniowego. Wśród przesłanek powyższych nie

znajdują się te wymienione dodatkowo przez Przedsiębiorcę w stosowanym wzorcu umowy. Zgodnie z art. 2 pkt. 1 i 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych za agenta rozliczeniowego uważa się bank bądź inną osobę prawną zawierające z akceptantami umowy o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, natomiast za akceptanta przedsiębiorcę, który zawarł z agentem rozliczeniowym umowę o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych.

Spółka w załączniku pod nazwą „Regulamin korzystania z karty kredytowej” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową” jednostronnie ustaliła w § 6 ust. 7 pkt. c, f, g, że - „*Bank, Partner, Akceptant albo przedsiębiorca obsługujący bankomat może zatrzymać Kartę, jeżeli: c. jest ona dotknięta wadą, f. trzykrotnie podano błędny numer PIN podczas dokonywania transakcji lub g. osoba, która dokonuje Transakcji z wykorzystaniem bankomatu, nieprawidłowo obsługuje bankomat.*”. Porównanie treści wzorca umowy z zapisami art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych uprawdopodobniało twierdzenie, że kształtuje on prawa konsumenta w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem. Zapis ten bowiem umożliwia jej zatrzymanie EIP w sytuacji spełnienia przesłanek, które nie zostały przewidziane w hipotezie wskazanej wyżej normy prawnej. Bank starając się dostosować zapis do wyżej wymienionego przepisu rozszerzył przesłanki zatrzymania EIP przez użycie wyrazów niejednoznacznych, mało czytelnych, pozwalających na dowolną interpretację użytych sformułowań. Uznać zatem należy, iż zostało uprawdopodobnione, że opisany powyżej sposób rozszerzenia ustawowych przesłanek zatrzymania karty zawartych w ustawie o elektronicznych instrumentach płatniczych może naruszać art. art. 10 ust. 2 tejże ustawy. Wprowadzenie proponowanych przez Przedsiębiorcę zmian opisanych w piśmie z dnia 17 grudnia 2009r. spowoduje, iż kwestionowany zapis będzie miał na tyle czytelny i precyzyjny charakter, iż będzie go można uznać za zgodny z art. 10 ust. 2 pkt. 1 i 4 cytowanej wyżej ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych.

Ad c)

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, przepis art. 24 ust. 3 wskazuje jednak, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia.

Nie ulega wątpliwości, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest zatem ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów lub gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość, chociażby tylko potencjalna, wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem lub zagrożeniem naruszenia praw znacznej, potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów – potencjalnych klientów Spółki.

W omawianym przypadku uprawdopodobnione naruszenie lub zagrożenie naruszenia praw znacznej, potencjalnie nieograniczonej grupy konsumentów przejawia się w możliwości zawarcia przez konsumentów umowy o kredyt konsumencki czy też kartę kredytową przez Spółkę na podstawie opisanych powyżej wzorcach umów przy której podpisywaniu konsumenci otrzymują i akceptują również dołączone do nich załączniki, obowiązujące w stosunku do zamawianej usługi. Jak uprawdopodobniono w niniejszej Decyzji, wzorzec umowy stosowany przez Przedsiębiorcę w obrocie konsumenckim zawiera postanowienia umowne tożsame z postanowieniami uznanymi przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanymi do Rejestru oraz postanowienia umowne sprzeczne z normą zawartą w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, zapis sprzeczny z normą zawartą w art. 10 ust. 2 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych. Zbiorowy interes realizuje się natomiast poprzez fakt, iż potencjalnie wszyscy zainteresowani ofertą Przedsiębiorcy konsumenci lub też konsumenci, którzy korzystają z usług świadczonych przez Spółkę na podstawie zawartych z nią umów, są narażeni na niebezpieczeństwo związania wzorcem umowy, który zawiera postanowienia umowne tożsame z niedozwolonymi postanowieniami umownymi, a zatem postanowienia bezprawnie godzące w zbiorowe interesy konsumentów oraz sprzeczne z ustawą o elektronicznych instrumentach płatniczych, ustawą o kredycie konsumenckim.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Przedsiębiorcy nie dotyczyło interesów poszczególnych konsumentów, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, lecz mieliśmy do czynienia z uprawdopodobnionym naruszeniem uprawnień szerokiego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny a nie faktyczny, zatem uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, iż określenie stałego czy zamkniętego katalogu interesów konsumentów nie jest możliwe, ani też zasadne.² Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *stricto* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym oraz w czasie wykonywania umowy.

Z przedstawionych powyżej rozważań znajdujących potwierdzenie zarówno w orzecznictwie, jak i literaturze przedmiotu wynika, że okoliczność faktycznego naruszenia dokonana w indywidualnych przypadkach nie jest czynnikiem decydującym dla oceny, czy dane działanie godzi w zbiorowy interes konsumentów. Działanie podejmowane w ramach niniejszego postępowania w ramach realizacji interesu publicznego nie dotyczy sytuacji pojedynczych konsumentów, lecz zaburzeń na rynku, w rozumieniu negatywnych zjawisk charakteryzujących jego funkcjonowanie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. VI ACa 196/06). Podejmowane przez Prezesa Urzędu działania mają przeciwdziałać tak rozumianym dysfunkcjom rynkowym także poprzez kształtowanie właściwych postaw rynkowych, wyznaczając wymagane i oczekiwane standardy zachowań uczestników rynku. Bezprawna praktyka, której dopuściła się Spółka godzi w pojmowane w ten abstrakcyjny sposób interesy konsumentów.

² M. Szydło, *Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów*, Monitor Prawniczy 2004/17/791

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka niezbędna dla uznania działań przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów została spełniona.

Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu zarzucane jest naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

W toku postępowania Bank zobowiązał się podjąć działania zapobiegające wzmiankowanym naruszeniom poprzez dokonanie określonych zmian we wzorcu umownym w zakresie określonym w pismach z dnia 3 września 2009r. oraz 17 grudnia 2009r. Zdaniem Prezesa Urzędu tak opracowane wzorce umów mogą zostać wprowadzona do obrotu konsumenckiego w miejsce dotychczas stosowanych (pkt I - III sentencji decyzji). Należy ponadto wskazać, iż przez zastąpienie kwestionowanego wzorca, nowym zaakceptowanym przez Prezesa Urzędu, rozumie się nie tylko stosowanie go przy nowo podpisywanych umowach, ale także w aktualnie obowiązujących umowach, co oznacza konieczność aneksowania wszystkich umów zawartych przed datą obowiązku wykonania zobowiązania ale będących w tym dniu jeszcze w trakcie realizacji, bądź przynajmniej podjęcia przez przedsiębiorcę udokumentowanych działań zmierzających do zmiany wcześniej zawartych umów, polegających na przedstawieniu wszystkim kontrahentom stosownych aneksów.

Mając na uwadze powyższe Prezes Urzędu orzekł jak w I - III sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, obowiązek złożenia w terminie 10 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w V sentencji niniejszej decyzji.

Umorzenie postępowania.

Na mocy art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm. – zwana dalej „k.p.a.”), gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny staje się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o jego umorzeniu. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania lub może ona powstać w czasie jego trwania. Bezprzedmiotowość postępowania będzie miała miejsce, gdy brak jest podstaw prawnych do merytorycznego rozpoznania danej sprawy w ogóle lub nie było podstaw do rozpoznania jej w drodze postępowania administracyjnego. Innymi słowy występuje wtedy, gdy brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty (por. B. Adamiak,

J. Borkowski - "Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz" - C. H. Beck, Warszawa 1996 r., str. 462). Wystąpienie takiego zdarzenia prawnego lub faktycznego, które spowodowałoby, że przestała istnieć ta szczególna relacja między faktem (sytuacją faktyczną danego podmiotu), a prawem (sytuacją prawną danego podmiotu), z którą prawo materialne łączy obowiązek konkretyzacji normy w postaci wydania decyzji administracyjnej skutkuje bezprzedmiotowością postępowania. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 1995 r., sygn. akt SA/Łd 2424/94, publ. ONSA 1996/2 poz. 80; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 maja 2002 r., sygn. akt I SA 2470/2000, publ. LexPolonica 381582; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 czerwca 2000 r., sygn. akt I SA/Ka 2247/98, publ. LexPolonica 382377).

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów umożliwiają wydanie decyzji na podstawie art. 26 ust., 27 ust. 1 oraz 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów: o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzone zostanie naruszenie zakazu określonego w art. 24. Zgodnie z art. 27 ust. 1 ww. ustawy, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. Natomiast zgodnie z art. 28 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zgodnie z art. 83 ww. ustawy, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy k.p.a., z zastrzeżeniem art. 84. Biorąc pod uwagę powyższe, w sytuacji rozstrzygnięcia innego, niż przewiduje ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z powyższym zastosowanie ma powyżej przytoczony art. 105 § 1 k.p.a.

Postępowanie zostało wszczęte w związku z podejrzeniem naruszenia art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 ust. 1, 2 i 3 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

W przypadku, gdy doszło do naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy na mocy art. 26 ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

W postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania Spółce postawiony został zarzut polegający na zamieszczeniu w załączniku „Regulamin korzystania z karty

kredytowej”, do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”; załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”; załączniku „Regulamin udzielania kredytów ratalnych” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu ratalnego” postanowienia które narusza art. 96 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, Poz. 665 ze zm.) o treści: *„Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności Limitu Kredytowego z dnia zawarcia Umowy, o ile wnioski o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.”*

Zgodnie z Art. 97 ust. 1 i 2 Prawa bankowego bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Oświadczenie, o którym mowa powyżej, powinno określać kwotę zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, oraz termin, do którego bank może wystąpić o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności. Dłużnik może się również poddać egzekucji wydania rzeczy, w przypadku gdy ustanowiono zastaw rejestrowy lub dokonano przeniesienia własności w celu zabezpieczenia roszczenia.

Oświadczenie, którego dotyczy omawiany zarzut przewiduje, iż konsument poddaje się egzekucji na warunkach art. 97 Prawa bankowego. Uznać zatem należy powyższe sformułowanie zawiera zastrzeżenie, że konsument poddaje się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego opatrzonego klauzulą wykonalności, prowadzonej przeciw osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej oraz złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji co do roszczenia wynikającego bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

Nie można zatem przyjąć, że wskazane wyżej oświadczenie upoważnia do dochodzenia w trybie bankowego tytułu egzekucyjnego roszczenia, które nie wynika bezpośrednio z czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

W związku z faktem, że nie zaistniała przesłanka bezprawności działań, organ antymonopolowy uznał za zasadne umorzyć postępowanie w zakresie zarzutu polegający na zamieszczeniu w załączniku „Regulamin korzystania z karty kredytowej”, do wzorca umowy pod nazwą „Umowa o kartę kredytową”; załączniku „Regulamin kredytu odnawialnego” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu odnawialnego”; załączniku „Regulamin udzielania kredytów ratalnych” do wzorca umowy pod nazwą „Umowa kredytu ratalnego” postanowienia które narusza art. 96 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, Poz. 665 ze zm.) o treści: *„Kredytobiorca poddaje się, na warunkach określonych w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, egzekucji prowadzonej wedle Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego obejmującego roszczenia wynikające z Umowy do kwoty zadłużenia, równej trzykrotności Limitu Kredytowego z dnia zawarcia Umowy, o ile wnioski o nadanie tytułowi klauzuli wykonalności zostanie złożony przed upływem terminu 18 miesięcy od daty*

rozwiązania Umowy albo terminu 7 lat od daty zawarcia Umowy, w zależności od tego, który termin upływa później.”.

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił jak w VI sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury*

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:

Sygma Banque Societe Anonyme działający w Polsce jako Sygma Banque Societe Anonyme (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie